

В. О. АЛЕКСАНДРОВА, І.Є. ХАУСТОВА, Т.С. ШОВКОПЛЯС
РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ДОДАТКОВИХ ПОСЛУГ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ З
МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Вирішення проблем розвитку готельно-ресторанного бізнесу дасть змогу бути йому конкурентоспроможним. Тому подальший розвиток готельного і ресторанного бізнесу неможливий без стимулювання розвитку туризму, рекреації, освіти в галузі готельно - ресторанного бізнесу, сприяння держави, налагодження інформаційної інфраструктури готельного та ресторанного ринку. З нашої точки зору постійне запровадження інновацій, інвестицій та жорстка конкуренція забезпечать збільшення рівня її глобальної та регіональної конкурентоспроможності. Основними напрямками підвищення конкурентоспроможності підприємств індустрії гостинності, на нашу думку, є: персоналізація обслуговування та орієнтація на потреби клієнтів, створення умов для залучення додаткових інвестицій в об'єкти готельного і ресторанного бізнесу, широке запровадження нових засобів комунікації та інформаційних технологій, яке дозволяє проводити глибоку та системну діагностику підприємств готельного та ресторанного бізнесу та галузі в цілому; підвищення якості наданих послуг і переробка стандартів ISO серії 9000 з метою забезпечення їх взаємозв'язку з конкурентоспроможністю підприємств, запровадження нових технологій в ділову стратегію підприємств готельно-ресторанного бізнесу (на основі використання мережі Інтернет) з метою просування продуктів та послуг готелів та ресторанів. Поступове вирішення проблем розвитку готельно-ресторанного бізнесу дасть змогу бути йому конкурентоспроможним на світовому рівні.

Ключові слова: готельно-ресторанний бізнес, проблеми, розвиток, конкурентоспроможність

В. О. АЛЕКСАНДРОВА, И.Е. ХАУСТОВА, Т.С. ШОВКОПЛЯС
РАСШИРЕНИЕ СФЕРЫ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ УСЛУГ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
БИЗНЕСА С ЦЕЛЬЮ ПОВЫШЕНИЯ ЕГО КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Решение проблем развития гостиннично-ресторанного бизнеса позволит быть ему конкурентоспособным. Поэтому дальнейшее развитие гостинничного и ресторанного бизнеса невозможно без стимулирования развития туризма, рекреации, образования в области гостиннично - ресторанного бизнеса, содействие государства, налаживание информационной инфраструктуры гостинничного и ресторанного рынка. С нашей точки зрения постоянное внедрение инноваций, инвестиций и жесткая конкуренция обеспечат увеличение уровня ее глобальной и региональной конкурентоспособности. Основными направлениями повышения конкурентоспособности предприятий индустрии гостеприимства, по нашему мнению, являются: персонализация обслуживания и ориентация на потребности клиентов, создание условий для привлечения дополнительных инвестиций в об "объекты гостинничного и ресторанного бизнеса, широкое внедрение новых средств коммуникации и информационных технологий, которое позволяет проводить глубокую и системную диагностику предприятий гостинничного и ресторанного бизнеса и отрасли в целом; повышение качества предоставляемых услуг и переработка стандартов ISO серии 9000 с целью обеспечения их взаимосвязи с конкурентоспособностью предприятий, внедрение новых технологий в деловую стратегию предприятий гостиннично-ресторанного бизнеса (на основе использования сети Интернет) с целью продвижения продуктов и услуг гостиниц и ресторанов. Постепенное решение проблем развития гостиннично-ресторанного бизнеса позволит быть ему конкурентоспособным на мировом уровне

Ключевые слова: гостиннично-ресторанный бизнес, проблемы, развитие, конкурентоспособность

V. A. ALEKSANDROVNA, I.E. KHAUSTOVA, T.S. SHOVKOPLYAS
EXPANSION OF THE SPHERE OF ADDITIONAL SERVICES OF HOTEL AND RESTAURANT
BUSINESS IN ORDER TO INCREASE ITS COMPETITIVENESS

Solving the problems of the hotel and restaurant business development will enable him to compete. CONCLUSIONS Further development of the hotel and restaurant business is impossible without stimulating the development of tourism, recreation, education in the field of hotel and restaurant business, assistance to the state, establishment of information infrastructure of the hotel and restaurant market. From our point of view, the constant introduction of innovation, investment and hard competition will increase its global and regional competitiveness. In our opinion, the main directions of increasing the competitiveness of the hospitality industry are: personalization of service and customer orientation. Creation of conditions for attraction of additional investments into objects of hotel and restaurant business.. Wide introduction of new means of communication and information technologies, which allows to conduct deep and systematic diagnostics of enterprises of hotel and restaurant business and industry in general; Improving the quality of services provided and processing the standards of ISO 9000 series in order to ensure their interconnection with the competitiveness of the enterprise. Introduction of new technologies into the business strategy of hotel and restaurant business enterprises (based on the use of the Internet) in order to promote products and services of hotels and restaurants. A gradual solution to the problems of the hotel and restaurant business development will enable it to be competitive at the world level..

Keywords: Hotel and restaurant business, problems, development, competitiveness

Вступ. Інтеграція України у світовий економічний простір потребує значних змін у системі пріоритетів політики держави щодо розвитку прибуткових галузей економіки, однією з яких є туризм. У сучасному цивілізованому, стрімкому і динамічному світі неможливо уявити людину без відпочинку. Збільшення тривалості вільного часу, поліпшення оплати праці, бурхливий ритм життя сприяють тому, що люди намагаються урізноманітнювати своє дозвілля, пізнавати нове, саморозвиватися та самовдосконалюватися, і туризм для цього є одним із важливих способів досягнення. твердження України у світі як туристської держави

неможливе без розвитку туристичної галузі. Змінюється мотиваційна структура туристичних подорожей українців за кордон – провідне місце займають поїздки з рекреаційною та екскурсійною метою. В ритміці виїзних потоків можна прослідкувати наявність двох «гарячих» сезонів – яскраво вираженого літнього та менш вираженого зимового. Потоки зарубіжного туризму замикаються переважно в межах Європи, хоча їх географія постійно розширюється. Серед регіонів Європи постійно популярні країни Західної Європи (особливо Франція, Німеччина, Велика Британія, Австрія, Швейцарія) та Середземномор'я (Італія, Іспанія, Туреччина, Греція).

Водночас зростають, завдяки активній ринковій політиці країн-партнерів, туристичні потоки до країн Східного Середземномор'я (особливо на Кіпр) та Північної Африки (Єгипет, Туніс, Марокко).

В усьому світі готельно-ресторанний бізнес є одним з найбільш привабливих для інвесторів, а його рентабельність у розвинутих країнах не буває нижчою за 40%, при цьому досягаючи в туристичних зонах відмітки 100%. Щодо України, то на думку спеціалістів, значні потенційні можливості розвитку даної галузі залишаються нереалізованими. Вибагливість клієнтів щодо рівня сервісу зростає, конкуренція між гравцями та несприятлива економічна ситуація висувають нові вимоги щодо якості та ефективності функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Саме тому проблеми забезпечення належного рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств готельно-ресторанного бізнесу на основі якісного аналізу умов зовнішнього та внутрішнього середовища їх функціонування набувають високої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питанням розвитку готельно-ресторанного бізнесу присвячена увага багатьох вітчизняних та закордонних авторів. Зокрема, питання щодо конкуренції в сфері готельно-ресторанного бізнесу та державного регулювання діяльності цих підприємств достатньо глибоко досліджені в працях Агафонові Л.Г., Городні Т.А. [1,2] Проблема організації діяльності готельних підприємств присвячені роботи Мальської М.П., Круля Г.Я., Медлюка С., Головки О.М., Метою статті є проведення аналізу фінансово-господарського стану підприємств сфери готельного та ресторанного бізнесу, дослідження проблем розширення надання послуг у цій сфері та підвищення конкурентоспроможності функціонування підприємств на сучасному етапі.

Аналізуючи стан слід відмітити, що зміни на краще в економічній ситуації України та певні зрушення на шляху поліпшення матеріального становища населення створили об'єктивні передумови для розвитку сприятливого стосовно туристичної діяльності ринкового середовища. Позитивні результати дала й державна туристична політика, але в міжнародному туризмі ситуація залишається нестабільною: поживлення туристичної активності чергується із спадами, відтворюючи в цих коливаннях не тільки стан внутрішнього ринкового середовища, а й світової ринкової кон'юнктури, де імідж України залишається ще невизначеним. Україну експерти ВТО визначають, як туристичну країну зі швидкими темпами зростання даного сегменту ринку. Згідно даних ВТО Україна посідала на початку економічної кризи 7 місце за кількістю туристичних прибуттів за рік, залишивши за собою Туреччину, Німеччину та Мексику. Світовими лідерами за даним показником є Франція, США, Іспанія, Китай, Італія, Об'єднане Королівство. Отже всі можливості у прийнятті іноземних туристів в Україні є, але незначні питомі грошові туристичні надходження не дають змоги достатньо отримати коштів від даної галузі. І це

спричинило те, що відповідно до обсягів міжнародних грошових туристичних надходжень Україна не увійшла в десятку світових лідерів (США, Іспанія, Франція, Італія, Китай, Німеччина, Об'єднане Королівство, Австралія, Туреччина, Австрія). «Пік» в'їзних потоків в Україну припадає на липень-серпень, оскільки основною метою приїзду в Україну іноземних туристів є рекреація і відпочинок (понад половину всіх відвідувань) та бізнес (майже 32 %). Водночас зростає чисельність туристів, які прибувають з курортно-лікувальною та спортивно-оздоровчою метою, хоча частка цих сегментів залишається порівняно незначною. Відповідно до мотивації потік іноземних туристів розподіляється й територіально: майже 66 % його спрямована на чорноморську зону (20 % – до Одеської області), 23 % – до Києва, і майже 7 % – до Львівської. За останні три роки до України спрямовані туристичні потоки із 168 країн світу. Спостерігається зростання в'їзного потоку з країн СНД (особливо Казахстану, Молдови, Росії), з Туреччини, країн Африки, Східної Азії та Тихоокеанського басейну, з Південної Азії, що, на жаль, свідчить не стільки про туристичну привабливість України, скільки про використання туризму як міграційного інструменту. Зменшується потік з колишніх соціалістичних країн Європи (Чехія, Словаччина, Болгарія, Угорщина), хоча майже п'яту частину обмінів становить прикордонний обмін. Зростає значення України як транзитної держави і це позначається на кількості одноденних відвідувачів, чисельність яких протягом останніх років стабільно росте, перевищуючи 50 % всіх відвідувань. Особливо зріс транзитний потік через Україну з країн СНД (Туркменістану, Таджикистану, Росії, Білорусі, Вірменії, Грузії, Казахстану). Низька обізнаність про Україну як про туристичну країну у поєднанні з недостатньо розвинутою інфраструктурою є основними перешкодами в становленні України як країни провідного туристичного напрямку. Аналізуючи туристичні потоки, слід зазначити, що 90 % його об'єму припадає на приватний туризм, а за країнами походження на країни СНД – 73

Викладання основного матеріалу дослідження

Перш за все необхідно акцентувати увагу на те, що за кількістю готелів Україна відстає від розвинених країн Європи: нормою вважають, коли населений пункт забезпечений такою кількістю готельних місць, яка становить 1 % від загальної кількості його населення [4, с.214-221]. Так, за європейськими нормативами у Києві повинно бути щонайменше 20 тис. готельних місць (загальна кількість номерів сьогодні становить 8,7 тис., що вдвічі менше, ніж у Москві, і в 6 разів менше, ніж у Парижі. Кількість готелів в Україні порівняно з туристськими країнами світу незначна. У Великій Британії, наприклад, функціонує близько 260 тис. готелів [5]. Ресторанне господарство на сучасному етапі налічує 21619 тис. об'єктів ресторанного господарства майже на 1,521 млн. місць (див. таблицю 2), [3, с.291]. Слід зазначити, що протягом останніх трьох років (з 2014 по 2017рр.) спостерігалася тенденція до скорочення кількості об'єктів

ресторанного господарства з 23369 одиниць в 2014 році до 21619 одиниць на кінець 2017 року. При цьому відзначається наявність негативної тенденції щодо зростання темпів скорочення кількості цих об'єктів: якщо в 2014 році мало місце незначне скорочення чисельності закладів ресторанного господарства (лише на 1,9%), то в 2016 році це скорочення досягло 5,7% (див. табл. 2). В цілому за період з 2014 по 2017 роки кількість об'єктів ресторанного господарства зменшилась на 4%. При цьому більш високими темпами зменшувалась кількість об'єктів ресторанного господарства саме в міських поселеннях.

Основними з проблем, які стримують розвиток туристичної галузі та готельно-ресторанного бізнесу є наступні: Недосконалість законодавчої бази, яка регулює діяльність підприємств в сфері готельного, ресторанного та туристичного бізнесу. З метою вирішення цієї проблеми, з нашої точки зору, необхідно формування пакету законодавчих документів, які мають визначити правові, економічні та організаційні засади створення і подальшого розвитку конкурентних відносин на ринку готельних та ресторанних послуг. Невідповідність матеріально-технічної бази більшості готелів вимогам міжнародних стандартів та недосконалість складу номерного фонду. Саме тому пріоритетним напрямом зміцнення матеріальної бази підприємств на теперішній час є, на нашу думку, проведення реконструкції, модернізації та будівництва об'єктів туристської сфери за рахунок власних коштів підприємств і за допомогою інвестицій, у тому числі іноземних. Незбалансованість складу та структури наявних готелів за рівнем комфорту, зокрема: □ Надмірно висока частка готелів без категорії - так на початок 2016 року з більш ніж 3,7 тис. українських засобів розміщення лише 200 мали офіційну категорію [11]. Така ситуація пояснюється декількома причинами. По-перше, більшість закладів розміщення не відповідає комплексу вимог щодо матеріально-технічної бази, номенклатури та якості послуг. По-друге, ряд готелів здійснюють поточний або капітальний ремонт, реконструкцію або знаходяться на стадії ліквідації. По-третє, нові готелі ще не встигли пройти процедуру категоризації і отримати відповідну категорію. По-четверте, значна кількість готелів перейшла у власність приватних осіб, для яких процедура категоризації є недоступною в зв'язку з неможливістю її фінансування. По-четверте, наявність вад у вітчизняній системі оцінювання готельних підприємств в зв'язку з відсутністю єдиної методології оцінки. □ Висока частка 1-2-3 зіркового сегменту готелів, що обумовлює зниження потенційно можливого рівня рентабельності всієї галузі, оскільки цей сегмент характеризується низьким рівнем рентабельності (3-15%), що обумовлюється їх низькою привабливістю для інвесторів. 4. Недосконалість функціональної структури підприємств готельного господарства, яка полягає в тому, що занадто високою є частка саме підприємств готельного типу і мізерна частка (лише 2,2%) мотелів,

кемпінгів, молодіжних баз, які надзвичайно поширені в інших країнах.

Відсутність продуманої цінової політики на деяких готельних і ресторанних підприємствах. Ця проблема несе потенційну загрозу для української туріндустрії в цілому та тих готельних і ресторанних закладів, які професійно та відповідально ведуть свій бізнес відповідно до принципів ділової етики, оскільки дана ситуація сприяє втраті потенційного завантаження та заходів. Низький рівень рентабельності діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу, що обумовлений повною відсутністю або недосконалістю систем управління результативністю їх діяльності. Високий рівень ефективності та конкурентоспроможності даної категорії підприємств обумовлюється, в першу чергу, адекватністю систем та методів управління діяльністю підприємств, які, в свою чергу, впливають на обсяги формування фінансових результатів та ефективність їх функціонування. Саме тому доцільним, на нашу думку, є запровадження адекватних зовнішнім та внутрішнім умовам функціонування підприємств готельного та ресторанного бізнесу комплексних контролінгових системи управління. Невисокий рівень якості послуг, який в значній мірі обумовлюється проблемами підготовки висококваліфікованого персоналу для готелів та ресторанів. Вирішення цієї проблеми потребує підготовки фахівців для готельного та ресторанного бізнесу в провідних навчальних закладах країни, бажано зі стажуванням за кордоном. 8. Відсутність інфраструктурних елементів ринку готельно-ресторанних послуг: постачальників інформації про стан готельно - ресторанного ринку, яка має стати базою для аналізу зовнішнього середовища. Вирішення цієї проблеми, на нашу думку, лежить в площині запровадження спеціальних моніторингових систем взаємного інформування учасників даного ринку.

Висновки. На підставі розгляду сучасних тенденцій на ринку готельних послуг можна зробити висновок про те, що підвищенню загальної рентабельності конкурентоспроможності підприємства сприятимуть диверсифікація послуг. Подальший розвиток готельного і ресторанного бізнесу неможливий без стимулювання розвитку туризму, рекреації, освіти в галузі готельно - ресторанного бізнесу, сприяння держави, налагодження інформаційної інфраструктури готельного та ресторанного ринку. З нашої точки зору постійне запровадження інновацій, інвестицій та жорстка конкуренція забезпечать збільшення рівня її глобальної та регіональної конкурентоспроможності. Основними напрямками підвищення конкурентоспроможності підприємств індустрії гостинності, на нашу думку, є: Персоніфікація обслуговування та орієнтація на потреби клієнтів.. Створення умов для залучення додаткових інвестицій в об'єкти готельного і ресторанного бізнесу. Широке запровадження нових засобів комунікації та інформаційних технологій, яке дозволяє проводити глибоку та системну діагностику підприємств

готельного та ресторанного бізнесу та галузі в цілому;. Підвищення якості наданих послуг і переробка стандартів ISO серії 9000 з метою забезпечення їх взаємозв'язку з конкурентоспроможністю підприємства. Запровадження нових технологій в ділову стратегію підприємств готельно-ресторанного бізнесу (на основі використання мережі Інтернет) з метою просування продуктів та послуг готелів та ресторанів.

Список літератури

1. Мухина М.Г. *Социально-экономические аспекты оценки управленческого персонала в организациях потребительской кооперации*: автор. дис. на получение науч. Степени канд. экон. наук. спец. 08.00.05 // Мухина Марина Геннадьевна; [Место защиты: Юго-Зап. гос. ун-т].- Белгород, 2011.- 185 с.: ил. РГБ ОД, 61 11-8/3144
2. Сигов В.И., Карпова Г.А., Сигова М.В. Расширенное воспроизводство трудового потенциала как основной критерий становления и развития экономики знаний // *Известия СПбУЭФ*. 2013. № 5 (83). С. 4–13.
3. *Управление персоналом организации* / под ред. А.Я. Кибанова. М.: ИНФРА-М, 2003. 490 с.
4. Гелета И.В., Халаймова Т.А. Система методов и показателей оценки текучести кадров на предприятии // *Экономика и современный менеджмент: теория и практика: материалы Международной заочной научно- практической конференции* (22 октября 2012 г.). Новосибирск: Сибирская ассоциация консультантов, 2012.
5. Романов В. Плюсы и минусы текучести кадров // *Кадровик. Кадровый менеджмент*. 2011. № 11. С. 94–107.
6. Бердникова Л. Ф., Ситдикова Г. М. Современные подходы к оценке системы текучести кадров // *Молодой ученый*. — 2016. — №9.2. — С. 8-10. — URL <https://moluch.ru/archive/113/29161>
7. Александрова В. О. Визначення ключових бізнес-процесів підприємства / *Дослідження та оптимізація економічних процесів* : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко, В. О. Матросова. – Харків : НТУ "ХПІ", 2012. – Розд. 2.2. – С. 107-124.
8. Мардус Н. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення підприємств готельно-ресторанної справи / Н. Ю. Мардус, О. О. Фальченко, С. В. Брік // *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 46 (1267). – С. 83-86.
9. Александрова В. О. Визначення чинників та їх вплив на розвиток готельно-ресторанного бізнесу. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 45 (1266). – С. 89-92.
10. *kooperatsyy*: [Socio-economic aspects of estimation of managerial staff are in organizations of consumer cooperation] avtor. dys. na polucheniye nauch. Stepeny kand. ekon. nauk. spets. 08.00.05 / Mukhyna Maryna Hennadevna; [Mesto zashchity: Yuho-Zap. hos. un-t].- Belhorod, 2011.- 185 p.: yl. RHB OD, 61 11-8/3144
11. Syhov V.Y., Karpova H.A., Syhova M.V. Rasshyrennoe vosproyzvodstvo trudovoho potentsyala kak osnovnoi kryteryi stanovleniya y razvytiya ekonomyky znanyi [Extended reproduction of labour potential as basic criterion of becoming and development of economy of knowledges]// *Yzvestiya SPbUЭФ*. [News of Spbuef] 2013. no 5 (83). pp. 4–13.
12. *Upravlenye personalom orhanyzatsyy* [Management the personnel of organization]/ pod red. A.Ya. Kybanova. Moscow: YNFRA-M, 2003. 490 p.
13. Heleta Y.V., Khalaymova T.A. *Systema metodov y pokazatelei otsenky tekuchesty kadrov na predpriyatyy* [System of methods and indexes of estimation of fluidity of personnels on an enterprise] // *Экономика y sovremennyy menedzhment: teoriya y praktika: materyaly Mezhdunarodnoi zaochnoi nauchno- praktyeskoi konferentsyy* [Economy and modern management: theory and practice: materials International extra-mural naučno- of practical conference] (22 oktiabria 2012 h.). Novosybyrsk: Sybyrskaiia assotsyatsiya konsultantov, 2012.
14. Romanov V. *Pliusy y minusy tekuchesty kadrov* [Pluses and minuses of fluidity of personnels] // *Kadrovyyk. Kadrovyyi menedzhment* [Kadrovik. Skilled management]. 2011. no 11. pp. 94–107.
15. Berdnikova L. F., Sytdykova H. M. *Sovremennyye podkhody k otsenke systemy tekuchesty kadrov* [Modern going near the estimation of the system of fluidity of personnels] // *Molodoi uchenyy* [Young scientist]. — 2016. — №9.2. — С. 8-10. — URL <https://moluch.ru/archive/113/29161>.
16. Aleksandrova V. O. *Vyznachennia kliuchovykh biznes-protsesiv pidpriemstva* [Determination of key processes of businesses of enterprise] / *Doslidzhennia ta optymizatsiia ekonomichnykh protsesiv* : kol. monohrafiia [Research and optimization of economic processes : kol. monograph] / red. O. V. Manoilenko, V. O. Matrosova. – Kharkiv : NTU "KhPI", 2012. – Rozd. 2.2. – pp. 107-124.
17. Mardus N. Yu. *Oblikovo-analitychne zabezpechennia pidpriemstv hotelno-restorannoi spravy* [Registration-analytical providing of enterprises of hotel-restaurant business] / N. Yu. Mardus, O. O. Falchenko, S. V. Brik // *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "Kharkivskiyi politekhnichnyi instytut"* (ekonomichni nauky) [Bulletin of the National Technical University "Kharkov polytechnic institute" (economic sciences)]: zb. nauk. pr. – Kharkiv : NTU "KhPI", 2017. – no 46 (1267). – pp. 83-86.
18. Aleksandrova V. O. *Vyznachennia chynnykiv ta yikh vplyv na rozvytok hotelno-restorannoho biznesu*. [Determination of factors and their influence on the development of hotel and restaurant business.] *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "Kharkivskiyi politekhnichnyi instytut"* (ekonomichni nauky) [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences)]: zb. nauk. pr. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2017. – no 45 (1266). – pp. 89-92.

References (transliterated):

1. Mukhyna M.H. *Sotsyalno-ekonomycheskye aspekty otsenky upravlencheskoho personala v orhanyzatsiyakh potrebytskoi*

Надійшла (received) 17.01.2019

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Александрова Вікторія Олександрівна (Александрова Виктория Александровна, Aleksandrova Viktorija Aleksandrovna) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3567-979X>, e-mail: vik_al07@ukr.net

Хаустова Ірина Євгенівна (Хаустова Ирина Евгеньевна, Khaustova Irene Eugen) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0004-9320-6902>, e-mail: hausti45@gmail.com

Шовкоп'яс Тетяна Семенівна (Шовкоп'яс Татьяна Семеновна, Shovkoplyas Tat'yana Semenovna) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4855-9925>, e-mail: tssh25@ukr.net